

Державна фіскальна служба України
Головне управління ДФС у Дніпропетровській області

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ
ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ –
ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ
ТРЕТЬОЇ ГРУПИ**

**М. ДНІПРО
2019**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ – ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ТРЕТЬОЇ ГРУПИ

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Загальні положення	3
2. Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку третьої групи	5
3. Ставки єдиного податку для «спрощенців» третьої групи	8
4. Податковий (звітний) період	10
5. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку	11
6. Ведення обліку і складання звітності	11
7. Застосування реєстраторів розрахункових операцій	15
8. Особливості нарахування, сплати та подання звітності з окремих податків і зборів платниками єдиного податку	16
9. Порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування, або відмови від спрощеної системи оподаткування	16
10. Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників єдиного податку	19
11. Відповідальність платників єдиного податку	19
12. Реєстрація платником ПДВ, подання звітності та сплата ПДВ платниками єдиного податку третьої групи, які обрали ставку у розмірі 3 відсотки доходу	19
13. Нарухування, сплата платниками єдиного податку третьої групи, які використовують працю інших осіб, ПДФО. Надання податкового розрахунку за формою № 1ДФ	21
14. Платники єдиного внеску. Нарухування та сплата єдиного внеску	22
15. Нарухування та сплата єдиного внеску, подання звітності юридичними особами та фізичними особами – підприємцями, які використовують працю інших осіб	24
16. Нарухування та сплата єдиного внеску, подання звітності фізичними особами – підприємцями, які обрали спрощену систему оподаткування, за себе	27

Вступ

Правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку встановлюються главою 1 «Спрощена система оподаткування, обліку та звітності» розділу XIV «Спеціальні податкові режими» Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами та доповненнями (далі – ПКУ).

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку у порядку та на умовах, визначених зазначеною главою ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Юридична особа чи фізична особа – підприємець (далі – ФОП) може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим цією главою ПКУ, та реєструється платником єдиного податку у порядку, визначеному ПКУ.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на чотири групи платників єдиного податку:

1. Загальні положення

Розглянемо основні положення щодо перебування суб'єктів господарювання на третій групі єдиного податку, визначені у п.п. 3 п. 291.4 ст. 291 ПКУ:

Група єдиного податку	Тип платника	Наявність найманих осіб	Обсяг доходу протягом календарного року (грн)
Третя група	Фізичні особи – підприємці	Не використовують працю найманих осіб або кількість осіб не обмежена	Не перевищує 5 000 000
	Юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми		

Відповідно до пункту 291.5 статті 291 ПКУ *не можуть бути платниками єдиного податку третьої групи:*

1. Суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), які здійснюють:

- ▶ обмін іноземної валюти;
- ▶ виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері (без додання спирту) та столових вин);

Перелік підакцизних товарів визначений пунктом 215.1 статті ПКУ.

До таких товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво (*крім квасу «живого» бродіння*);
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електрична енергія;

▶ видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення (крім виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння);

▶ видобуток, реалізацію корисних копалин, крім реалізації корисних копалин місцевого значення;

▶ діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України «Про страхування», сюрвейєрами, аварійними комісарами та аджастерами, визначеними розділом III ПКУ;

▶ діяльність з управління підприємствами;

▶ діяльність з надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню);

▶ діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;

▶ діяльність з організації, проведення гастрольних заходів.

2. Фізичні особи – підприємці, які здійснюють технічні випробування та дослідження (група 74.3 КВЕД ДК 009:2005), діяльність у сфері аудиту.

3. Фізичні особи – підприємці, які надають в оренду земельні ділянки, загальна площа яких перевищує 0,2 гектара, житлові приміщення та/або їх частини, загальна площа яких перевищує 100 квадратних метрів, нежитлові приміщення (споруди, будівлі) та/або їх частини, загальна площа яких перевищує 300 квадратних метрів.

4. Страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів.

5. Суб'єкти господарювання, у статутному капіталі яких сукупність часток, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25 відсотків.

6. Представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку.

7. Фізичні та юридичні особи – нерезиденти.

8. Платники податків, які на день подання заяви про реєстрацію платником єдиного податку мають податковий борг, крім безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Платники єдиного податку третьої групи повинні здійснювати розрахунки за відвантаженими товарами (виконаними роботами, наданими послугами) виключно в **грошовій формі** (готівковій та/або безготівковій) (п. 291.6 ст. 291 ПКУ).

2. Порядок визначення доходів та їх склад для платників єдиного податку третьої групи

Доходом платника єдиного податку є (п. 292.1 ст. 292 ПКУ):

1) для фізичної особи – підприємця – дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 статті 292 ПКУ.

При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого

майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності;

2) **для юридичної особи** – будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній пунктом 292.3 статті 292 ПКУ.

При продажу основних засобів юридичними особами – платниками єдиного податку дохід визначається як сума коштів, отриманих від продажу таких основних засобів.

Якщо основні засоби продані після їх використання протягом 12-ти календарних місяців з дня введення в експлуатацію, дохід визначається як різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою

балансовою вартістю, що склалася на день продажу (п. 292.2 ст. 292 ПКУ).

Пунктом 292.3 ст. 292 ПКУ визначено, що до суми доходу платника єдиного податку **включається вартість безоплатно отриманих** протягом звітного періоду **товарів (робіт, послуг)**.

Безоплатно отриманими вважаються товари (роботи, послуги), надані платнику єдиного податку згідно з письмовими договорами дарування та іншими письмовими договорами, укладеними згідно із законодавством, за якими не передбачено грошової або іншої компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг) чи їх повернення, а також товари, передані платнику єдиного податку на відповідальне зберігання і використані таким платником єдиного податку (п. 292.3 ст. 292 ПКУ).

До суми доходу платника єдиного податку третьої групи, **який є платником податку на додану вартість** (далі – ПДВ), за звітний період також **включається сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності** (п. 292.3 ст. 292 ПКУ).

До суми доходу платника єдиного податку третьої групи (**юридичні особи**) за звітний період **включається вартість реалізованих** протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг), **за які отримана попередня оплата (аванс) у період сплати інших податків і зборів**, визначених ПКУ (п. 292.3 ст. 292 ПКУ).

У разі надання послуг, виконання робіт **за договорами доручення, комісії, транспортного експедирування** або за агентськими договорами доходом є сума отриманої винагороди повіреного (агента) (п. 292.4 ст. 292 ПКУ).

Дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на дату отримання такого доходу (п. 292.5 ст. 292 ПКУ).

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій)

формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг). Для платника єдиного податку третьої групи, який є платником ПДВ, датою отримання доходу є дата списання кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності.

Для платника єдиного податку третьої групи (**юридичні особи**) **датою отримання доходу** також є дата відвантаження товарів (виконання робіт, надання послуг), за які отримана попередня оплата (аванс) у період сплати інших податків і зборів, визначених ПКУ (п. 292.6 ст. 292 ПКУ).

У разі здійснення торгівлі товарами або послугами з використанням торговельних автоматів чи іншого подібного обладнання, що не передбачає наявності реєстратора розрахункових операцій (далі – РРО), датою отримання доходу вважається дата вилучення з таких торговельних апаратів та/або подібного обладнання грошової виручки (п. 292.7 ст. 292 ПКУ).

У разі якщо торгівля товарами (роботами, послугами) через торговельні автомати здійснюється з використанням жетонів, карток та/або інших замінників грошових знаків, виражених у грошовій одиниці України, датою отримання доходу вважається дата продажу таких жетонів, карток та/або інших замінників грошових знаків, виражених у грошовій одиниці України (п. 292.8 ст. 292 ПКУ).

Пунктом 292.10 ст. 292 ПКУ визначено, що **не є доходом платника** єдиного податку третьої групи суми податків і зборів, утримані (нараховані) під час здійснення ним функцій податкового агента, а також суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), нараховані платником єдиного податку відповідно до Закону України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» із змінами та доповненнями (далі – Закон № 2464).

До складу доходу платника єдиного податку третьої групи **не включаються** (п. 292.11 ст. 292 ПКУ):

- ▶ суми ПДВ;
- ▶ суми коштів, отриманих за внутрішніми розрахунками між структурними підрозділами платника єдиного податку;
- ▶ суми фінансової допомоги, наданої на поворотній основі, отриманої та поверненої протягом 12-ти календарних місяців з дня її отримання, та суми кредитів;
- ▶ суми коштів цільового призначення, що надійшли від Пенсійного фонду України та інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, з бюджетів або державних цільових фондів, у тому числі в межах державних або місцевих програм;
- ▶ суми коштів (аванс, передоплата), що повертаються покупцю товару (робіт, послуг) – платнику єдиного податку та/або повертаються платником

єдиного податку покупцю товару (робіт, послуг), якщо таке повернення відбувається внаслідок повернення товару, розірвання договору або за листом-заявою про повернення коштів;

▶ суми коштів, що надійшли як оплата товарів (робіт, послуг), реалізованих у період сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ, вартість яких була включена до доходу юридичної особи при обчисленні податку на прибуток підприємств або загального оподаткованого доходу фізичної особи – підприємця;

▶ суми ПДВ, що надійшли у вартості товарів (виконаних робіт, наданих послуг), відвантажених (поставлених) у період сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ;

▶ суми коштів та вартість майна, внесені засновниками або учасниками платника єдиного податку до статутного капіталу такого платника;

▶ суми коштів у частині надмірно сплачених податків і зборів, встановлених ПКУ, та суми єдиного внеску, що повертаються платнику єдиного податку з бюджетів або державних цільових фондів;

▶ дивіденди, отримані платником єдиного податку – юридичною особою від інших платників податків, оподатковані в порядку, визначеному ПКУ.

Дохід визначається на підставі даних обліку, який ведеться відповідно до статті 296 ПКУ.

Визначення доходу здійснюється для цілей оподаткування єдиним податком та для надання права суб'єкту господарювання зареєструватися платником єдиного податку та/або перебувати на спрощеній системі оподаткування (п. 292.14 ст.292 ПКУ).

Право на застосування спрощеної системи оподаткування у наступному календарному році мають платники єдиного податку за умови неперевищення протягом календарного року обсягу доходу, встановленого для платника єдиного податку третьої групи, тобто 5 мільйонів гривень (п. 292.16 ст. 292 ПКУ).

3. Ставки єдиного податку для «спрощенців» третьої групи

Відсоткова ставка єдиного податку для платників третьої групи встановлюється у розмірі (п. 293.3 ст. 293 ПКУ):

1) **3 відсотки доходу** – у разі сплати ПДВ згідно з ПКУ;

2) **5 відсотків доходу** – у разі включення ПДВ до складу єдиного податку.

Для фізичних осіб – підприємців, які здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та

напівдорогоцінного каміння, **ставка єдиного податку встановлюється у розмірі 5 відсотків доходу.**

Звертаємо увагу, що **ставка** єдиного податку встановлюється для платників єдиного податку третьої групи (**фізичні особи – підприємці**) у **розмірі 15 відсотків** (п. 293.4 ст. 293 ПКУ):

- ▶ до суми перевищення обсягу доходу 5 млн грн;
- ▶ до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у главі 1 ПКУ для «єдинників»;
- ▶ до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Відповідно до п. 293.5 ст.293 ПКУ ставки єдиного податку для платників третьої групи (**юридичні особи**) встановлюються у **подвійному розмірі ставок**, визначених пунктом 293.3 ст.293, **тобто 6 % або 10 %:**

- ▶ до суми перевищення обсягу доходу 5 млн грн;
- ▶ до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений у главі 1 ПКУ для «єдинників»;
- ▶ до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Платники єдиного податку третьої групи, які перевищили у податковому (звітному) періоді обсяг доходу, визначений для таких платників, тобто 5 мільйонів гривень, **до суми перевищення застосовують ставку єдиного податку:**

- у розмірі 15 % – **фізичні особи – підприємці**;
- у подвійному розмірі ставок (6 % або 10 %) – **юридичні особи.**

Такі платники єдиного податку третьої групи також зобов'язані перейти на сплату інших податків і зборів, встановлених ПКУ (п.п. 293.8.3 п. 293.8 ст. 293 ПКУ).

Заява подається не **пізніше 20 числа** місяця, наступного за календарним кварталом, в якому допущено перевищення обсягу доходу.

Слід зазначити, що ставка єдиного податку, визначена для третьої групи у розмірі **3 відсотки**, може бути обрана:

- ▶ суб'єктом господарювання, який зареєстрований платником ПДВ відповідно до розділу V «Податок на додану вартість» ПКУ, у **разі переходу ним на спрощену систему** оподаткування шляхом подання заяви щодо переходу на спрощену систему оподаткування не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу;

- ▶ платником єдиного податку третьої групи, який обрав ставку єдиного податку у розмірі 5 відсотків, у разі добровільної зміни ставки єдиного податку шляхом подання заяви щодо зміни ставки єдиного податку не пізніше ніж за

15 календарних днів до початку календарного кварталу, в якому буде застосовуватися нова ставка та реєстрації такого платника єдиного податку платником ПДВ у порядку, встановленому розділом V ПКУ;

► суб'єктом господарювання, який не зареєстрований платником ПДВ, у разі його переходу на спрощену систему оподаткування або зміни групи платників єдиного податку шляхом реєстрації платником ПДВ відповідно до розділу V ПДВ і подання заяви щодо переходу на спрощену систему оподаткування або зміни групи платників єдиного податку не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу, в якому здійснено реєстрацію платником ПДВ (п.п. 4 п. 293.8 ст.293 ПКУ).

У разі анулювання реєстрації платника ПДВ, платники єдиного податку третьої групи зобов'язані перейти на сплату єдиного податку за ставкою у **розмірі 5 відсотків** або **відмовитися від застосування спрощеної системи оподаткування** шляхом подання заяви щодо зміни ставки єдиного податку чи відмови від застосування спрощеної системи оподаткування не пізніше ніж за **15 календарних днів** до початку наступного календарного кварталу, в якому здійснено анулювання реєстрації платником ПДВ (п.п. 5 п. 293.8 ст. 293 ПКУ).

4. Податковий (звітний) період

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої групи є **календарний квартал** (п. 294.1 ст. 294 ПКУ).

Відповідно до п. 294.2 ст. 294 ПКУ податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця звітного періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця звітного періоду.

Для **суб'єктів господарювання, які перейшли на сплату єдиного податку із сплати інших податків і зборів**, встановлених ПКУ, **перший звітний період починається з першого числа місяця, що настає за наступним звітним кварталом**, в якому особу зареєстровано платником єдиного податку, і закінчується останнім календарним днем останнього місяця такого періоду (п. 294.3 ст. 294 ПКУ).

Згідно з п. 294.4 ст. 294 ПКУ для зареєстрованих в установленому законом порядку суб'єктів господарювання (новостворених), **які протягом 10-ти календарних днів з дня державної реєстрації** подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої групи, перший податковий (звітний) період починається з **першого числа місяця**, в якому відбулася державна реєстрація.

У разі державної реєстрації припинення юридичних осіб та державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця, які є платниками єдиного податку, **останнім податковим (звітним) періодом** вважається період, в якому відповідним контролюючим

органом отримано від державного реєстратора повідомлення про проведення державної реєстрації такого припинення (п. 294.6 ст. 294 ПКУ).

У разі зміни податкової адреси платника єдиного податку останнім звітним періодом за такою адресою вважається період, в якому подано до контролюючого органу заяву щодо зміни податкової адреси (п. 294.7 ст. 294 ПКУ).

5. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку

Пунктом 295.3 статті 295 ПКУ визначено, що платники єдиного податку третьої групи **сплачують єдиний податок протягом 10-ти календарних днів** після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

При цьому, положеннями ПКУ не передбачено перенесення термінів сплати на інший день, якщо граничний строк сплати припадає на вихідний або святковий день.

Сплата єдиного податку платниками третьої групи здійснюється за місцем податкової адреси (п. 295.4 ст. 295 ПКУ).

Єдиний податок, нарахований за перевищення обсягу доходу, сплачується протягом 10-ти календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал (п. 295.7 ст. 295 ПКУ).

У разі припинення платником єдиного податку провадження господарської діяльності податкові зобов'язання із сплати єдиного податку нараховуються такому платнику до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому анульовано реєстрацію за рішенням контролюючого органу на підставі отриманого від державного реєстратора повідомлення про проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності (п. 295.8 ст. 295 ПКУ).

У разі анулювання реєстрації платника єдиного податку за рішенням контролюючого органу податкові зобов'язання із сплати єдиного податку нараховуються такому платнику до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому проведено анулювання реєстрації (п. 295.8 ст. 295 ПКУ).

6. Ведення обліку і складання звітності

Платники єдиного податку третьої групи (**фізичні особи – підприємці**), які не є платниками ПДВ, ведуть Книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня,

відображення отриманих доходів (п.п. 296.1.1 п. 296.1 ст. 296 ПКУ).

Платники єдиного податку третьої групи (**фізичні особи – підприємці**), які є платниками ПДВ, ведуть Книгу обліку доходів та витрат (п.п. 296.1.2 п. 296.1 ст. 296 ПКУ), у якій щоденно за підсумками робочого дня відображають отримані доходи та понесені витрати.

Форми Книги обліку доходів (для платників єдиного податку першої, другої та третьої груп, які не є платниками податку на додану вартість) (далі – Книга 1) та Книги обліку доходів і витрат (для платників єдиного податку третьої групи, які є платниками податку на додану вартість) (далі – Книга 2), а також порядки їх ведення затверджені наказом Міністерства фінансів України (далі – МФУ) від 19.06.2015 № 579 (zareєстровано у Міністерстві юстиції України 07.07.2015 за № 800/27245) (далі – Порядок № 579).

Книг 1 та Книга 2 ведуться за вибором платника податку у паперовому або в електронному вигляді.

У разі обрання платником податку ведення Книги у паперовому вигляді:

1) платник податку зобов'язаний подати до контролюючого органу за основним місцем обліку примірник Книги, на титульному аркуші якої зазначаються: прізвище, ім'я та по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта для фізичних осіб, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта, податкова адреса;

2) книга прошнурована, пронумерована безоплатно реєструється у контролюючому органі. Книга засвідчується підписом керівника або заступника керівника контролюючого органу та скріплюється печаткою;

3) записи у Книзі виконуються розбірливо чорнилом темного кольору або кульковою ручкою. Внесення виправлень здійснюється шляхом нового запису (з відображенням від'ємного або позитивного значення), який засвідчується підписом платника податку;

4) у разі реєстрації нової Книги протягом податкового (звітного) періоду записи в ній продовжуються наростаючим підсумком, а попередня Книга залишається у платника податку.

У разі обрання платником податку ведення Книги в електронній формі:

1) платник податку зобов'язаний отримати в акредитованому центрі сертифікації ключів, включеному до системи подання податкових документів в електронному вигляді, посилені сертифікати відкритих ключів; укласти договір про визнання електронних документів з контролюючим органом за основним місцем обліку; сформулювати та надіслати до такого контролюючого органу заяву про обрання способу ведення Книги в електронній формі засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством, використовуючи такий електронний сервіс;

2) контролюючий орган за основним місцем обліку реєструє заяву про обрання способу ведення Книги в електронній формі в реєстрі поданих заяв та протягом 3-х робочих днів формує і надсилає платнику податку повідомлення про реєстрацію Книги із зазначенням реєстраційного номера Книги та дати її реєстрації;

3) після отримання платником податку повідомлення про реєстрацію Книги така особа здійснює операції з її ведення згідно з Порядком № 579. Внесення даних за підсумками робочого дня здійснюється щоденно, але не пізніше наступного календарного дня;

4) у Книзі в електронному вигляді допускаються виправлення помилок або коригування шляхом доповнення рядка, в якому відображається від'ємне або позитивне значення.

Книга зберігається у платника податку протягом 3-х років після закінчення звітного періоду, в якому здійснено останній запис.

Дані Книги заповнюються у гривнях з копійками та використовуються платником податку для заповнення податкової декларації платника єдиного податку.

Платники єдиного податку третьої групи (юридичні особи)

використовують дані спрощеного бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з урахуванням положень пунктів 44.2 та 44.3 статті 44 ПКУ (п.п. 296.1.3 п. 296.1 ст. 296 ПКУ).

Пунктом 44.2 ст. 44 ПКУ визначено, що юридичні особи – платники єдиного податку третьої групи ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат з метою обрахунку об'єкта оподаткування за методикою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Платники податків зобов'язані забезпечити зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством, а також документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, протягом не менш як 1 095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи, а в разі її неподання – з передбаченого ПКУ граничного терміну подання такої звітності (пункти 44.1 та 44.3 ст.44 ПКУ).

Отже, для платників єдиного податку третьої групи (**юридичні особи**) ПКУ не передбачено ведення книги обліку доходів. Для обчислення об'єкта оподаткування єдиним податком такі суб'єкти господарювання використовують дані бухгалтерського обліку.

Платники єдиного податку третьої групи подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку (далі – Декларація)

у строки, встановлені для квартального податкового (звітнього) періоду (п. 296.3 ст. 296 ПКУ) тобто **протягом 40 календарних днів**, що настають за останнім календарним днем звітнього (податкового) кварталу (п.п. 49.18.2. п. 49.18. ст. 49 ПКУ).

Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем.

Граничні строки подання податкової декларації можуть бути збільшені за правилами та на підставах, які передбачені ПКУ (п. 49.20. ст. 49 ПКУ).

Подання податкової декларації у строки, встановлені для квартального податкового (звітнього) періоду, звільняє таких платників від обов'язку подання податкової декларації у строк, встановлений для річного податкового (звітнього) періоду (п.п. 296.5.1 п. 296.5 ст. 296 ПКУ).

Платники єдиного податку третьої групи – **фізичні особи – підприємці** у податковій декларації окремо відображають (п.п. 296.5.3 п.296.5 ст.296 ПКУ):

- обсяг доходу, оподаткований за кожною з обраних ними ставок єдиного податку;

- обсяг доходу, оподаткований за ставкою 15 відсотків (у разі перевищення обсягу доходу).

Платники єдиного податку третьої групи – **юридичні особи** у податковій декларації окремо відображають (п.п. 296.5.4 п. 296.5 ст. 296 ПКУ):

- обсяг доходу, що оподаткований за відповідною ставкою єдиного податку, встановленою для таких платників, тобто 3% або 5 %;

- обсяг доходу, оподаткований за подвійною ставкою, встановленою для таких платників, тобто 6 % або 10 % (у разі перевищення обсягу доходу).

Сума перевищення обсягу доходу відображається у податковій декларації за податковий (звітний) період, у якому відбулося таке перевищення (п. 296.6 ст. 296 ПКУ).

Декларація складається наростаючим підсумком. Уточнююча Декларація подається у порядку, встановленому ПКУ (п. 296.6 ст. 296 ПКУ).

Декларація подається до контролюючого органу за місцем податкової адреси (п. 296.4 ст. 296 ПКУ).

Форми Податкової декларації платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця та Податкової декларації платника єдиного податку третьої групи (юридичної особи) затверджені наказом МФУ від 19.06.2015 № 578 (zareєстровано у Міністерстві юстиції України 07.07.2015 за № 799/27244) із змінами.

7. Застосування реєстраторів розрахункових операцій

Пунктом 296.10 статті 296 ПКУ визначено, що реєстратори розрахункових операцій (далі – РРО) не застосовуються платниками єдиного податку третьої групи (**фізичні особи – підприємці**) незалежно від обраного виду діяльності, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1 мільйон гривень.

Фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку третьої групи, які здійснюють розрахункові операції у готівковій та/або безготівковій формі при продажу товарів (наданні послуг) **зобов'язані проводити розрахункові операції на повну суму покупки через зареєстровані, опломбовані у встановленому порядку та переведені у фіскальний режим роботи РРО** з роздрукуванням відповідних розрахункових документів у разі:

- ▶ перевищення у календарному році незалежно від обраного виду діяльності обсягу доходу понад 1 000 000 гривень. Застосування РРО розпочинається з першого числа першого місяця кварталу, наступного за виникненням такого перевищення, та продовжується у всіх наступних податкових періодах протягом реєстрації суб'єкта господарювання як платника єдиного податку;

- ▶ здійснення реалізації технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту, а також лікарських засобів та виробів медичного призначення незалежно від обсягу річного доходу;

- ▶ здійснення роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері (без додання спирту) та столових вин.

Платники єдиного податку третьої групи – **юридичні особи** незалежно від обраного виду діяльності та обсягу доходу при розрахунках у готівковій та/або безготівковій формі **обов'язково застосовують РРО** з урахуванням вимог статті 10 Закону України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» із змінами та доповненнями, відповідно до якої перелік окремих форм та умов проведення діяльності у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, **яким дозволено проводити розрахункові операції без застосування РРО** з використанням розрахункових книжок та книг обліку розрахункових операцій (далі – перелік), а також **граничний розмір річного обсягу розрахункових операцій** з продажу товарів (надання послуг), при перевищенні якого застосування РРО є обов'язковим (далі – граничний розмір), встановлюються Кабінетом Міністрів України (далі – КМУ).

Такий перелік та граничний розмір встановлені постановою КМУ від 23.08.2000 № 1336 «Про забезпечення реалізації статті 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»» із змінами.

8. Особливості нарахування, сплати та подання звітності з окремих податків і зборів платниками єдиного податку

Платники єдиного податку третьої групи звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів (п. 297.1 ст. 297 ПКУ):

- ▶ податку на прибуток підприємств;
- ▶ податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності платника єдиного податку третьої групи (фізичної особи) та оподатковані згідно з главою 1 «Спрощена система оподаткування, обліку та звітності» ПКУ;

- ▶ ПДВ з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім ПДВ, що сплачується фізичними та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку 3 відсотки доходу;

- ▶ податку на майно (у частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку третьої групи для провадження господарської діяльності;

У разі **ввезення товарів** на митну територію України податки і збори та митні платежі **сплачуються платником єдиного податку на загальних підставах** відповідно до закону (п. 297.2 ст. 297 ПКУ).

Платник єдиного податку виконує функції податкового агента у разі нарахування (виплати, надання) оподатковуваних податком на доходи фізичних осіб доходів на користь фізичної особи, яка перебуває з ним у трудових або цивільно-правових відносинах (п. 297.3 ст. 297 ПКУ).

9. Порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування, або відмови від спрощеної системи оподаткування

Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування суб'єкт господарювання **подає** до контролюючого органу **заяву** (п.п. 298.1.1 п. 298.1 ст. 298 ПКУ).

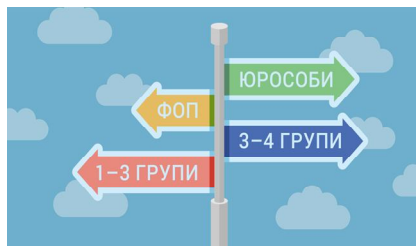
Заява подається за вибором платника податків, в один з таких способів:

- 1) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- 2) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- 3) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством;

4) державному реєстратору як додаток до заяви про державну реєстрацію, що подається для проведення державної реєстрації ФОП. **Електронна копія заяви**, виготовлена шляхом сканування, передається державним реєстратором до контролюючого органу одночасно з відомостями з заяви про державну реєстрацію на проведення державної реєстрації ФОП згідно із Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

Зареєстровані в установленому законом порядку суб'єкти господарювання (новостворені), які протягом 10-ти днів з дня державної реєстрації подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої групи, **яка не передбачає сплату ПДВ**, вважаються платниками єдиного податку з дня їх державної реєстрації (п.п. 298.1.2 п. 298.1 ст. 298 ПКУ).

Суб'єкт господарювання, який є платником інших податків і зборів відповідно до норм ПКУ, може прийняти рішення про перехід на спрощену систему оподаткування шляхом подання заяви до контролюючого органу **не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу**. Такий суб'єкт господарювання може здійснити перехід на спрощену систему оподаткування **один раз протягом календарного року** (п.п. 298.1.4 п. 298.1 ст. 298 ПКУ).

Перехід на спрощену систему оподаткування суб'єкта господарювання може бути здійснений за умови, якщо протягом календарного року, що передує періоду переходу на спрощену систему оподаткування, суб'єктом господарювання дотримано вимоги, встановлені пунктом 291.4 статті 291 ПКУ.

До поданої заяви додається **розрахунок доходу за попередній календарний рік**, який визначається з дотриманням вимог, встановлених ПКУ.

Форма розрахунку доходу за попередній календарний рік, що передує року переходу на спрощену систему оподаткування, затверджена наказом МФУ від 20.12.2011 № 1675 (зареєстровано у Міністерстві юстиції України 27.12.2011 за № 1536/20275) (далі – Наказ № 1675).

За умови дотримання платником єдиного податку вимог, встановлених ПКУ для обраної ним групи, такий платник **може самостійно перейти на сплату єдиного податку, встановленого для інших груп платників єдиного податку**, шляхом подання заяви до контролюючого органу **не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку наступного кварталу**. При цьому у платника єдиного податку третьої групи, який є платником ПДВ, анулюється реєстрація платника ПДВ у порядку, встановленому ПКУ, у разі обрання ним першої або другої групи чи ставки єдиного податку, встановленої для третьої групи, яка включає ПДВ до складу єдиного податку (п.п. 298.1.5 п. 298.1 ст. 298 ПКУ).

Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання **не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового**

календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву (п.п. 298.2.1 п. 298.2 ст. 298 ПКУ).

Платники єдиного податку можуть **самостійно відмовитися** від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, **з першого числа місяця**, наступного за податковим (звітним) кварталом, в якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів (п.п. 298.2.2 п. 298.2 ст. 298 ПКУ).

Платники єдиного податку третьої групи **зобов'язані** перейти на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, у таких випадках та у такі строки (п.п. 298.2.3 п. 298.2 ст. 298 ПКУ):

1) **у разі перевищення протягом календарного року встановленого обсягу доходу** платниками єдиного податку третьої групи – **з першого числа місяця**, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому відбулося таке перевищення;

2) **у разі застосування платником єдиного податку іншого способу розрахунків**, ніж зазначені у пункті 291.6 статті 291 ПКУ, – **з першого числа місяця**, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому допущено такий спосіб розрахунків;

3) **у разі здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування, або невідповідності вимогам організаційно-правових форм господарювання – з першого числа місяця**, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому здійснювалися такі види діяльності або відбулася зміна організаційно-правової форми;

4) **у разі здійснення видів діяльності, не зазначених у реєстрі платників єдиного податку**, – **з першого числа місяця**, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому здійснювалися такі види діяльності;

5) **у разі наявності податкового боргу** на кожне перше число місяця протягом двох послідовних кварталів – **в останній день другого із двох послідовних кварталів**;

У разі зміни найменування юридичної особи, прізвища, імені, по батьковій фізичної особи – підприємця або серії та номера паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання в установленому порядку відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків) **заява подається протягом місяця з дня виникнення таких змін** (п. 298.4 ст. 298 ПКУ).

Також у разі зміни податкової адреси суб'єкта господарювання, місця провадження господарської діяльності заява подається платниками єдиного податку третьої групи разом з податковою декларацією за податковий (звітний) період, у якому відбулися такі зміни (п. 298.6 ст. 298 ПКУ).

Форма та порядок подання заяви про застосування спрощеної системи оподаткування затверджені Наказом № 1675.

10. Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників єдиного податку

Реєстрація суб'єкта господарювання як платника єдиного податку здійснюється шляхом внесення відповідних записів до реєстру платників єдиного податку (п. 299.1 ст. 299 ПКУ).

Відповідно до п. 299.9 ст. 299 ПКУ за бажанням зареєстрований платник єдиного податку може безоплатно та безумовно отримати витяг з реєстру платників єдиного податку. Строк надання витягу не повинен перевищувати одного робочого дня з дня надходження запиту. Витяг діє до внесення змін до реєстру.

Реєстрація платником єдиного податку є безстроковою та може бути анульована шляхом виключення з реєстру платників єдиного податку за рішенням контролюючого органу (п. 299.10 ст. 299 ПКУ).

11. Відповідальність платників єдиного податку

Платники єдиного податку несуть відповідальність відповідно до ПКУ за правильність обчислення, своєчасність та повноту сплати сум єдиного податку, а також за своєчасність подання податкових декларацій (п. 300.1 ст. 300 ПКУ).

Так, наприклад, у разі якщо платник податків не сплачує узгоджену суму грошового зобов'язання, визначених ПКУ, такий платник податків притягується до відповідальності у вигляді штрафу у таких розмірах:

- при затримці до 30 календарних днів включно, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, – у розмірі 10 відсотків погашеної суми податкового боргу;

- при затримці більше 30 календарних днів, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, – у розмірі 20 відсотків погашеної суми податкового боргу (п. 126.1 ст. 126 ПКУ).

12. Реєстрація платником ПДВ, подання звітності та сплата ПДВ платниками єдиного податку третьої групи, які обрали ставку у розмірі 3 відсотки доходу

Фізичні та юридичні особи, які обрали ставку єдиного податку у розмірі 3 відсотки доходу, є платниками ПДВ.

Порядок реєстрації платників ПДВ та форми заяв про реєстрацію платників ПДВ визначаються

Положенням про реєстрацію платників податку на додану вартість, що затверджене наказом МФУ від 14.11.2014 № 1130 (zareєстрований у Міністерстві юстиції України 17.11.2014 за № 1456/26233) зі змінами та доповненнями (далі – Положення № 1130).

Будь-яка особа, яка підлягає обов'язковій реєстрації чи прийняла рішення про добровільну реєстрацію як платника ПДВ, подає до контролюючого органу за своїм місцезнаходженням (місцем проживання) **заяву платника ПДВ за формою № 1-ПДВ** (Додаток 1 до Положення № 1130). **Заява подається** особисто такою фізичною особою або безпосередньо керівником або представником юридичної особи – платника (в обох випадках з документальним підтвердженням особи та повноважень) до контролюючого органу за місцезнаходженням (місцем проживання) особи. Платники податку, які уклали з відповідним контролюючим органом договір про визнання електронних документів, можуть подати реєстраційну заяву засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством (п. 3.5 розділу III Положення № 1130).

У разі відсутності підстав для відмови у реєстрації особи як платника ПДВ **контролюючий орган зобов'язаний протягом трьох робочих днів** після надходження реєстраційної заяви до контролюючого органу **внести до реєстру платників податку на додану вартість** (далі – Реєстр) **запис про реєстрацію такої особи як платника ПДВ** з бажаного (запланованого) дня, що відповідає першому числу календарного кварталу, в якому буде застосовуватися ставка єдиного податку, що передбачає сплату ПДВ, у разі зміни ставки єдиного податку (п. 3.11 розділу III Положення № 1130).

За запитом платника ПДВ контролюючий орган надає безоплатно та безумовно **протягом двох робочих днів**, що настають за днем отримання такого запиту, **витяг з Реєстру**. Витяг діє до внесення змін до Реєстру.

Запит про отримання витягу з реєстру платників податку на додану вартість (далі – Запит) за формою № 1-ЗВР (додаток 11 до Положення № 1130) подається особисто платником ПДВ або уповноваженою на це особою або надсилається поштою до контролюючого органу за основним місцем обліку платника податків. Усі розділи запиту підлягають заповненню.

Платники ПДВ, які уклали з відповідним контролюючим органом договір про визнання електронних документів, можуть подати Запит засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством (п. 7.4 розділу VII Положення № 1130).

Розмір базової ставки ПДВ встановлено від бази оподаткування – 20 відсотків (п. 193.1 ст. 193 ПКУ).

Звітним (податковим) періодом є один календарний місяць з урахуванням таких особливостей:

а) якщо особа реєструється як платник ПДВ з іншого дня, ніж перший день календарного місяця,

першим звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається від дня такої реєстрації та закінчується останнім днем першого повного календарного місяця;

б) якщо податкова реєстрація особи анулюється в інший день, ніж останній день календарного місяця, то останнім звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається з першого дня такого місяця та закінчується днем такого анулювання (п. 202.1 ст. 202 ПКУ).

Платники ПДВ, які сплачують єдиний податок, можуть вибрати кварталний податковий період. Заява про вибір кварталного податкового періоду подається контролюючому органу разом з декларацією з ПДВ за наслідками останнього податкового періоду календарного року. При цьому кварталний податковий період починає застосовуватися з першого податкового періоду наступного календарного року (п. 202.2 ст. 202 ПКУ).

Податкова декларація з податку на додану вартість подається за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює календарному місяцю, протягом 20-ти календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця (п. 203.1 ст. 203 ПКУ).

Сума податкового зобов'язання, зазначена платником ПДВ у поданій ним податковій декларації з ПДВ, **підлягає сплаті протягом 10-ти календарних днів,** що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого пунктом 203.1 цієї статті для подання податкової декларації з ПДВ (п. 203.2 ст. 203 ПКУ).

13. Нарахування, сплата платниками єдиного податку третьої групи, які використовують працю інших осіб, ПДФО. Надання податкового розрахунку за формою № 1ДФ

У разі наявності у платників єдиного податку третьої групи найманих працівників, суб'єкти господарювання зобов'язані нараховувати та сплачувати на користь фізичних осіб дохід та утримувати з нього податок на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) і військовий збір, тобто виконувати функції податкових агентів.

Підпунктом 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 ПКУ визначено, що **податковим агентом** стосовно ПДФО є, зокрема, юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) **зобов'язані** нараховувати, утримувати та сплачувати ПДФО до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність контролюючим органам та нести відповідальність за порушення його

норм у порядку, передбаченому статтею 18 «Податкові агенти» та розділом IV «Податок на доходи фізичних осіб» ПКУ.

Податковий агент зобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання (суму нарахованого (утриманого) податку), самостійно визначеного ним з доходу, що виплачується на користь платника податку – фізичної особи та за рахунок такої виплати, у строки, передбачені ПКУ (стаття 57 ПКУ).

Податковий агент, який нараховує (виплачує) оподатковуваний дохід на користь платника податку, **зобов'язаний утримувати ПДФО за ставкою 18 % та військовий збір у розмірі 1,5 % із суми такого доходу за його рахунок** (п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 та п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX ПКУ відповідно).

Податкові агенти **зобов'язані подавати до контролюючого органу податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку за формою № 1ДФ** (далі – форма № 1ДФ).

Форма № 1ДФ та порядок її заповнення затверджені наказом МФУ від 13.01.2015 № 4 (zareєстровано у Міністерстві юстиції України 30.01.2015 за № 111/26556) із змінами (далі – Порядок № 4).

Відповідно до розділу II Порядку № 4 **податковий розрахунок подається окремо за кожний квартал (податковий період) протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу** (п. 2.1 розділу II Порядку № 4).

Податковий розрахунок подається незалежно від того, виплачує чи не виплачує доходи платникам податку податковий агент протягом звітного періоду (пункт 2.2 розділу II Порядку № 4).

Форма № 1ДФ подається до контролюючих органів за місцезнаходженням податкового агента – юридичної особи або її відокремлених підрозділів чи до контролюючого органу за податковою адресою фізичної особи – податкового агента (п. 2.3 розділу II Порядку № 4).

14. Платники єдиного внеску. Нарахування та сплата єдиного внеску

Правові та організаційні засади забезпечення збору та обліку єдиного внеску, умови та порядок його нарахування і сплати визначає Закон № 2464.

Відповідно до положень п. 4 частини 1 ст. 4 Закону № 2464 платниками єдиного внеску, зокрема є:

1. Роботодавці:

1.1. Підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених

законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців), у тому числі філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи зазначених підприємств, установ і організацій, інших юридичних осіб, які мають окремий баланс і самостійно ведуть розрахунки із застрахованими особами;

1.2. Фізичні особи – підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством про працю, чи за цивільно-правовим договором (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою – підприємцем, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців).

Важливо! Відповідно до Порядку повідомлення Державній фіскальній службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 року № 413 (далі – Постанова № 413), роботодавці зобов'язані подати повідомлення про прийняття працівника на роботу (подається власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом (особою) чи фізичною особою) до територіальних органів ДФС за місцем обліку їх як платника єдиного внеску за формою згідно з додатком до Постанови № 413 **до початку роботи працівника** за укладеним трудовим договором одним із таких способів:

- ▶ засобами електронного зв'язку з використанням електронного цифрового підпису відповідальних осіб відповідно до вимог законодавства у сфері електронного документообігу та електронного підпису;
- ▶ на паперових носіях разом з копією в електронній формі;
- ▶ на паперових носіях, якщо трудові договори укладено не більше ніж із п'ятьма особами.

Інформація, що міститься у повідомленні про прийняття працівника на роботу, вноситься до реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб відповідно до Закону № 2464.

2. Фізичні особи – підприємці, у тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування.

Платник єдиного внеску зобов'язаний, зокрема (п. 2 ст. 6 Закону № 2464):
- своєчасно та у повному обсязі нараховувати, обчислювати і сплачувати єдиний внесок;

- вести облік виплат (доходу) застрахованої особи та нарахування єдиного внеску за кожним календарним місяцем і календарним роком, зберігати такі відомості у порядку, передбаченому законодавством;

- подавати звітність та сплачувати до органу доходів і зборів за основним місцем обліку платника єдиного внеску у строки, порядку та за встановленою формою;

- повідомляти у складі звітності про прийняття на роботу фізичної особи, відомості про яку відсутні в Державному реєстрі або яка не пред'явила на вимогу платника єдиного внеску посвідчення застрахованої особи, та подавати необхідні відомості і документи для взяття на облік зазначеної особи.

Єдиний внесок підлягає сплаті незалежно від фінансового стану платника.

За наявності у платника єдиного внеску одночасно із зобов'язаннями із сплати єдиного внеску зобов'язань із сплати податків, інших обов'язкових платежів, передбачених законом, або зобов'язань перед іншими кредиторами **зобов'язання із сплати єдиного внеску виконуються в першу чергу** і мають пріоритет перед усіма іншими зобов'язаннями, *крім зобов'язань з виплати заробітної плати (доходу)* (частина 12 ст. 9 Закону № 2464).

15. Нарахування та сплата єдиного внеску, подання звітності юридичними особами та фізичними особами – підприємцями, які використовують працю інших осіб

Єдиний внесок нараховується на суму нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі у натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України «Про оплату праці», та суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами (частина 1 ст.7 Закону № 2464).

Єдиний внесок для платників встановлюється у **розмірі 22 відсотки** до бази нарахування. У разі якщо база нарахування єдиного внеску не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, сума єдиного внеску розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), та ставки єдиного внеску. При нарахуванні заробітної плати (доходів) фізичним особам з джерел **не за основним місцем роботи** ставка єдиного внеску, встановлена цією частиною, застосовується до визначеної бази нарахування незалежно від її розміру (частина 5 ст.8 Закону № 2464).

Єдиний внесок для підприємств, установ і організацій, фізичних осіб – підприємців, у тому числі тих, які обрали спрощену систему оподаткування, в яких працюють особи з інвалідністю, встановлюється у

розмірі 8,41 відсотка визначеної бази нарахування єдиного внеску для працюючих осіб з інвалідністю (частина 13 ст.8 Закону № 2464).

Платники єдиного внеску зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за календарний місяць, **не пізніше 20 числа** наступного місяця, крім гірничих підприємств, які зобов'язані сплачувати єдиний внесок, нарахований за календарний місяць, не пізніше 28 числа наступного місяця (частина 8 ст.9 Закону № 2464).

Днем сплати єдиного внеску вважається:

- у разі перерахування сум єдиного внеску з рахунку платника на відповідні рахунки органу доходів і зборів – день списання банком або центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, суми платежу з рахунку платника незалежно від часу її зарахування на рахунок органу доходів і зборів;

- у разі сплати єдиного внеску готівкою – день прийняття до виконання банком або іншою установою – членом платіжної системи документа на переказ готівки разом із сумою коштів у готівковій формі (частина 10 ст. 9 Закону № 2464).

У разі несвоєчасної або не в повному обсязі сплати єдиного внеску до платника застосовуються фінансові санкції, передбачені Законом № 2464, а посадові особи, винні в порушенні законодавства про збір та ведення обліку єдиного внеску, несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно із законом (частина 11 ст. 9 Закону № 2464).

Пунктом 11 розділу IV Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що затверджена наказом МФУ від 20.04.2015 № 449 (у редакції наказу МФУ від 28.03.2016 № 393), зареєстрований у Міністерстві юстиції України 07.05.2015 за № 508/26953 (далі – Інструкція № 449), визначено, що у разі **якщо останній день строків сплати єдиного внеску**, зазначених у цій Інструкції, припадає на вихідний або святковий день, останнім днем таких строків сплати єдиного внеску вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем.

Наказом МФУ від 14.04.2015 № 435 (у редакції наказу МФУ від 15.05.2018 № 511), що зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11.06.2018 за № 692/32144 (далі – Наказ № 435), затверджено Порядок формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – Порядок № 435).

Пунктом 1 розділу II Порядку № 435 визначено, що звіт щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – Звіт) до контролюючих органів подається страхувальником або відповідальною особою страхувальника за місцем взяття на облік у фіскальних органах в один із таких способів:

- **засобами електронного зв'язку** в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації ЕЦП відповідальних осіб у порядку, визначеному законодавством (у разі подання електронного звіту він надсилається не пізніше

закінчення останньої години дня, в якому спливає граничний строк подання Звіту, передбачений Законом № 2464);

- **на паперових носіях**, завірених підписом керівника страхувальника та скріплених печаткою (за наявності), разом з **електронною формою** на електронних носіях інформації;

- **на паперових носіях**, якщо у страхувальника кількість застрахованих осіб не перевищує **п'яти**;

- **надсилання поштою** з повідомленням про вручення та з описом вкладення за умови, що у страхувальника кількість застрахованих осіб не перевищує **п'яти**. У разі надсилання Звіту поштою страхувальник зобов'язаний здійснити таке відправлення на адресу відповідного контролюючого органу **не пізніше ніж за 10 днів** до закінчення граничного строку подання Звіту, передбаченого у розділу III Порядку № 435.

Відповідно до п. 4 частини 2 ст. 6 Закону № 2464 у разі надсилання звітності поштою вона вважається поданою в день отримання відділенням поштового зв'язку від платника єдиного внеску поштового відправлення із звітністю.

Згідно з п. 7 розділу II Порядку № 435 електронна форма Звіту, що подається на електронних носіях, повинна бути ідентичною звіту на паперових носіях.

Відповідно до п. 8 розділу II Порядку № 435 Звіт страхувальником повинен подаватися у повному обсязі. Звіт, складений з порушенням вимог Порядку № 435, у тому числі без обов'язкових реквізитів, передбачених п. 6 розділу II цього Порядку, та поданий без всіх необхідних таблиць, не вважається звітом і вважається таким, що не подавався.

Якщо юридичні особи або ФОП не використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, **Звіт за найманих працівників** до органів доходів і зборів ними **не подається** (п. 11 розділу II Порядку № 435).

Відповідальним за правильність та достовірність заповнення Звіту є страхувальник (п. 16 розділу II Порядку № 435).

Відповідно до п. 1 розділу III Порядку № 435 страхувальники, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (крім цивільно-правового договору, укладеного з ФОП, якщо виконувані роботи (надавані послуги) відповідають видам діяльності, зазначеним у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань), зобов'язані формувати та подавати до органів доходів і зборів Звіт протягом **20-ти календарних днів**, що настають за останнім днем звітного періоду. Звітним періодом є **календарний місяць**.

Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, надбавки, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів подається **за формою № Д4** згідно з додатком 4 до Порядку № 435.

Якщо страхувальник у звітному періоді змінює місцезнаходження або місце проживання, що пов'язане зі зміною адміністративно-територіальної одиниці, Звіт за цей звітний період (з першого до останнього календарного числа звітного періоду) подається до органу доходів і зборів, що відповідає новому місцезнаходженню (місцю проживання) (п. 8 розділу III Порядку № 435).

16. Нарахування та сплата єдиного внеску, подання звітності фізичними особами – підприємцями, які обрали спрощену систему оподаткування, за себе

Враховуючи, що ФОП – платники єдиного податку є платниками єдиного внеску, вони зобов'язані своєчасно та у повному обсязі нараховувати, обчислювати і сплачувати єдиний внесок, а також у визначені законодавством терміни подавати звітність за себе.

Для ФОП – платників єдиного податку єдиний внесок нараховується на суми, що визначаються такими платниками самостійно, *але не більше* максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої Законом № 2464. При цьому сума єдиного внеску *не може бути меншою* за розмір мінімального страхового внеску (п. 3 частини 1 ст. 7 Закону № 2464).

Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску – це максимальна сума доходу застрахованої особи на місяць, що дорівнює 15 розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом, на яку нараховується єдиний внесок (п. 4 частини 1 ст. 1 Закону № 2464).

Мінімальний страховий внесок – це сума єдиного внеску, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховується заробітна плата (дохід), та підлягає сплаті щомісяця.

Єдиний внесок, зокрема для платників єдиного податку, **встановлюється у розмірі 22 відсотки** до визначеної статтею 7 Закону № 2464 бази нарахування єдиного внеску (частина 5 ст. 8 Закону № 2464).

З урахуванням того, що статтею 8 Закону України від 23 листопада 2018 року № 2629-VIII «Про Державний бюджет України на 2019 рік» у 2019 році **встановлена мінімальна заробітна плата у місячному розмірі 4 173,00 гривні**, то:

- **мінімальний страховий внесок у 2019 році складає 918,06 грн за місяць** (4 173,00 грн x 22 %);

- **максимальна величина бази нарахування єдиного внеску у 2019 році складає 62 595,00 грн за місяць** (4 173,00 грн x 15), тобто **максимальний розмір єдиного внеску – 13 770,90 грн** (62 595,00 грн x 22 %).

Платники єдиного податку зобов'язані **сплачувати єдиний внесок**, нарахований за календарний квартал, **до 20 числа місяця, що настає за кварталом**, за який сплачується єдиний внесок, за місцем обліку такого платника.

Пунктом 4 розділу III Інструкції № 449, визначено, що **платники єдиного податку, які є пенсіонерами за віком або інвалідами** та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу, **звільняються від сплати за себе єдиного внеску та можуть бути його платниками виключно за умови самостійного визначення для себе бази нарахування єдиного внеску.**

У разі якщо останній день строків сплати єдиного внеску, зазначених у цій Інструкції, припадає на вихідний або святковий день, останнім днем таких строків сплати єдиного внеску вважається перший робочий день, що настає за вихідним або святковим днем (п. 11 розділу IV Інструкції № 449).

Формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування здійснюється відповідно до Порядку № 435, затвердженого Наказом № 435.

ФОП, які обрали спрощену систему оподаткування, **зобов'язані подавати самі за себе звіт щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування** (далі – Звіт) незалежно від того, чи ведуть вони підприємницьку діяльність (п. 13 розділу II Порядку № 435).

Звіт не подається «спрощенцями», якщо вони отримують пенсію за віком або є особами з інвалідністю, або досягли віку, встановленого ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування», та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу (п.3 розділу III Порядку № 435).

ФОП – платники єдиного податку формують та **подають** до органів доходів і зборів **Звіт самі за себе один раз на рік до 10 лютого року**, що настає за звітним періодом.

Звітним періодом є календарний рік.

Звіт про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску подається за формою № Д5 згідно з додатком 5 до Порядку № 435 із зазначенням типу форми «початкова» (п. 2 розділу III Порядку № 435).

Звіт до органів доходів і зборів подається страхувальником або відповідальною особою страхувальника за основним місцем взяття на облік як платника єдиного внеску в органах доходів і зборів.

У разі державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП її останнім звітним періодом є період з дня закінчення попереднього звітного періоду до дня державної реєстрації припинення підприємницької діяльності такої фізичної особи (частина 8 ст. 9 Закону № 2464).

Якщо останній день строку подання Звіту припадає на вихідний, святковий чи інший неробочий день, останнім днем подання Звіту вважається перший після нього робочий день (п. 14 розділу II Порядку № 435).